

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506-463

Chișinău

«10» iunie 2016

**Biroul Permanent
al Parlamentului**

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.732 din 9 iunie 2016..

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului legii – Ministerul Justiției.

Anexă:

1. Hotărârea Guvernului nr. 732 din 9 iunie 2016 .
2. Proiectul de lege nominalizat .
3. Nota informativă.
4. Raportul de expertiză anticorupție.

Secretar general al Guvernului

Tudor Copaci

Ex. Gh.Erezanu
250-271

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>263</u>		
« <u>10</u> »	<u>06</u>	2016
Ora		

~~Parlamentul Republicii Moldova~~

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 432
din 9 iunie 2016
Chișinău

**Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea
și completarea unor acte legislative**

Guvernul **HOTĂRĂȘTE:**

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege
pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul Justiției

PAVEL FILIP

Vladimir Cebotari

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 53-55, art. 302), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 4:

alineatul (1) se completează cu punctul 11³⁾ cu următorul cuprins:

„11³⁾ părțile – în cazul confirmării tranzacției de către instanța de judecată în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în afara procesului civil;”;

alineatul (7) se completează cu litera a¹⁾ cu următorul cuprins:

„a¹⁾ părțile – în cazul investiției cu formulă executorie de către notar, în condițiile stabilite de lege, a tranzacției încheiate între persoane juridice în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în afara procesului civil”.

2. Articolul 7 se completează cu punctul 7¹⁾ cu următorul cuprins:

„7¹⁾ finalizării procesului de mediere prin tranzacție asupra tuturor pretențiilor sau cu împăcarea parțială a părților asupra pretențiilor patrimoniale, în cuantumul și condițiile prevăzute de art. 39 din Legea nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere;”.

Art. II. – Articolul 10 alineatul (2) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38-39, art. 280), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

în partea introductivă, după cuvintele „executorii judecătorești” se introduce cuvântul „, mediatorii”;

la litera a), după cuvintele „al executorilor judecătorești” se introduc cuvintele „, al mediatorilor”, iar după cuvintele „de executor judecătoresc” se introduc cuvintele „, de mediator”.

Art. III. – Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art. 210), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. Articolul 7:

la alineatul (2), după cuvintele „anumite cazuri” se introduc cuvintele „de mediator”;

se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) În orice conflict sau litigiu în relațiile familiale, care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează sau afectează interesele lui legale, autoritatea tutelară recomandă membrilor familiei aflați în conflict sau litigiu soluționarea acestuia în cadrul unui proces de mediere.”

2. Articolul 29 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) Soții pot include în contractul matrimonial clauza de mediere.”

3. La articolul 60, alineatul (4) se completează în final cu propoziția: „Autoritatea tutelară recomandă părinților să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului.”

4. La articolul 64, alineatul (2) se completează în final cu propoziția: „Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare, să se adreseze unui mediator pentru medierea litigiului.”

Art. IV. – Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82-86, art. 661), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 274, alineatul (1) se completează cu litera g) cu următorul cuprins:

„g) se desfășoară un proces de mediere, în condițiile Legii cu privire la mediere”.

2. La articolul 1333, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Tranzacția se execută silit în condițiile Legii cu privire la mediere, în modul stabilit de Codul de executare.”

Art. V. – Legea nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 18-19, art. 57), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La articolul 2, după cuvântul „avocaților” se introduce cuvântul „, mediatorilor”.

2. La articolul 3 noțiunea „angajator”, după cuvintele „executor judecătoresc” se introduce cuvântul „, mediator”.

3. La articolul 24, după cuvintele „executorii judecătorești” se introduce cuvântul „, mediatorii”, iar după cuvintele „certificatului de înregistrare” se introduc cuvintele „, atestatului de mediator”.

4. Anexa nr. 1:

la punctul 2 litera f), după cuvintele „executori judecătorești” se introduce cuvântul „, mediatorii”;

la punctul 3, după cuvintele „executorii judecătorești” se introduce cuvântul „, mediatorii”.

5. La anexa nr. 2 punctul 2, după cuvintele „executorii judecătorești” se introduce cuvântul „, mediatorii”, iar după cuvântul „licență” se introduc cuvintele „sau atestat”.

Art. VI. – Legea nr.102-XV din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 70-72, art. 312), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 noțiunea „selectare și plasare a forței de muncă în țară și/sau peste hotare”, cuvântul „medierii”, în ambele cazuri, se substituie cu cuvântul „intermedierii”.

2. La articolul 10¹ alineatele (4) și (5), la articolul 16 litera a), la articolul 17 alineatul (1), alineatul (3) litera b) și alineatul (5), cuvântul „mediere”, la orice caz gramatical, se substituie cu cuvântul „intermediere”, la cazul gramatical corespunzător.

Art. VII. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

1. La articolul 52, alineatul (1) se completează, corespunzător, cu punctele 24¹) și 27) cu următorul cuprins:

„24¹) prezintă mediatorului informația din dosarul penal, necesară pentru derularea procesului de mediere, fără a prejudicia desfășurarea urmăririi penale;”;

„27) informează bănuitul, învinuitul, inculpatul, victima, partea vătămată despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art. 219 alin. (9) și art. 276 alin. (7)”.

2. La articolul 57, alineatul (2) se completează, corespunzător, cu punctele 14¹) și 16¹) cu următorul cuprins:

„14¹) informează bănuitul, învinuitul, inculpatul, victima, partea vătămată, partea civilă despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art. 219 alin. (9) și art. 276 alin. (7);”;

„16¹) prezintă mediatorului informația din dosarul penal, necesară pentru derularea procesului de mediere, fără a prejudicia desfășurarea urmăririi penale;”.

3. La articolul 58, alineatul (3) se completează cu punctul 12) cu următorul cuprins:

„12) să apeleze la un mediator, în condițiile legii”.

4. La articolul 60, alineatul (1) se completează cu punctul 12¹) cu următorul cuprins:

„12¹) să apeleze la un mediator, în condițiile legii;”.

5. La articolul 62, alineatul (1) se completează cu punctul 18¹) cu următorul cuprins:

„18¹) să apeleze la un mediator, în condițiile legii;”.

6. La articolul 64, alineatul (2) se completează cu punctul 21¹) cu următorul cuprins:

„21¹) să apeleze la un mediator, în condițiile legii;”.

7. La articolul 66, alineatul (2) se completează cu punctul 29¹) cu următorul cuprins:

„29¹) să apeleze la un mediator, în condițiile legii”.

8. La articolul 68, alineatul (1) se completează cu punctul 15¹) cu următorul cuprins:

„15¹) să participe la procesul de mediere, la solicitarea persoanei pe care o apără”.

9. La articolul 219, alineatul (9) se completează în final cu cuvintele „sau de a se recurge la mediere pentru soluționarea litigiului civil”.

10. La articolul 220 alineatul (2), după cuvintele „Normele procedurii civile” se introduc cuvintele „și normele procesului de mediere a litigiilor civile”.

11. La articolul 276 alineatul (7), după cuvântul „medierii” se introduc cuvintele „, conform Legii cu privire la mediere”.

12. La articolul 285 alineatul (2) punctul 1), după cuvintele „partea vătămată” se introduc cuvintele „ , a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere”.

13. La articolul 287¹, alineatul (1) se completează cu punctul 5) cu următorul cuprins:

„5) a început procesul de mediere, în temeiul art. 276 alin. (7)”.

14. La articolul 287³ alineatul (1), după cuvintele „poate fi reluată” se introduc cuvintele „ , cu excepția cazului în care a fost încheiată o tranzacție”.

14. Articolul 344¹:

la alineatul (1), după cuvintele „din prezentul cod,” se introduc cuvintele „și în cazul depunerii acțiunii civile”;

se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) Mediatorul, pînă la începerea procesului de mediere, trebuie să fie informat de către instanța de judecată despre elementele semnificative ale cazului. Mediatorului i se pun la dispoziție materialele necesare, fără a prejudicia judecarea cauzei.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Mediatorul începe imediat procesul de mediere, conform prevederilor Legii cu privire la mediere.”;

se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) La încetarea medierii, mediatorul întocmește un proces-verbal în care consemnează temeiul încetării procesului de mediere. Procesul-verbal se înmînează părților și se prezintă instanței de judecată. Dacă părțile s-au împăcat, mediatorul întocmește tranzacția, care se semnează de către părți și se prezintă instanței de judecată în procedura căreia se află cauza penală, împreună cu procesul-verbal privind încetarea medierii.”

Art. VIII. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

1. La articolul 9 alineatul (2), după cuvintele „conduce dezbaterile judiciare” se introduc cuvintele „ , informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere”.

2. La articolul 60 alineatul (5), cuvintele „nu va admite tranzacția între părți” se substituie cu cuvintele „nu va confirma tranzacția”, iar în final se completează cu propoziția „Anterior confirmării tranzacției, instanța verifică respectarea prevederilor art. 32 alin. (3) din Legea nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere”.

3. La articolul 81, după cuvintele „de a o recunoaște” se introduc cuvintele „, de a recurge la mediere”.

4. La articolul 89, alineatul (1) se completează cu litera i) cu următorul cuprins:

„i) încetării procesului în legătură cu confirmarea tranzacției încheiate în procesul de mediere”.

5. Articolul 97 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Dacă după depunerea cererii de chemare în judecată, părțile au recurs la mediere și s-au împăcat parțial, taxa de stat se reduce proporțional valorii pretenției soluționate prin tranzacție.”

6. La articolul 133 litera b), după cuvântul „notarii” se introduce cuvântul „, mediatorii”.

7. La articolul 170 alineatul (1) litera a), după cuvintele „pe calea extrajudiciară” se introduc cuvintele „, inclusiv prin mediere,”.

8. La articolul 183, alineatul (2) se completează cu litera e) cu următorul cuprins:

„e) evaluarea oportunităților de soluționare a litigiului prin mediere”.

9. La articolul 185 alineatul (1) litera d), după cuvintele „concilierea părților” se introduce textul „, explică părților dreptul de a recurge la mediere, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere”.

10. La articolul 191 alineatul (1), litera b), se completează în final cu cuvintele „, inclusiv prin intermediul procesului de mediere”.

11. La articolul 202, după cuvintele „pe cale arbitrală” se introduc cuvintele „sau prin intermediul medierii”.

12. La articolul 212 alineatul (2), ultima propoziție va avea următorul cuprins: „În acest scop, instanța poate acorda părților, la cerere:

a) un termen de conciliere și poate cere prezentarea lor personală în judecată chiar dacă sînt reprezentate în proces;

b) un termen pentru inițierea procesului de mediere și informarea cu privire la esența, avantajele și efectele medierii.”

13. La articolul 260, alineatul (1) se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) inițierii medierii, în condițiile prevăzute de Legea cu privire la mediere”.

14. Articolul 262 se completează cu litera c¹) cu următorul cuprins:

„f) pe perioada desfășurării medierii – în cazurile prevăzute de art. 260 alin. (1) lit. f)”.

15. La articolul 267, litera a) se completează în final cu cuvintele „, inclusiv prin mediere”.

16. La articolul 270 alineatul (2), cuvântul „dezbatere” se substituie cu cuvântul „deliberare”.

17. În denumirea titlului V, după cuvintele „a hotărîrilor arbitrale” se introduc cuvintele „ȘI DE CONFIRMARE A TRANZACȚIEI”.

18. La articolul 481, alineatul (3) se completează în final cu cuvintele „, ori să soluționeze litigiul prin mediere”.

19. Titlul V se completează cu capitolul XLV cu următorul cuprins:

„Capitolul XLV

PROCEDURA DE CONFIRMARE A TRANZACȚIEI ÎNCHEIATE ÎN SCOPUL PREVENIRII UNUI PROCES CIVIL ȘI DE ELIBERARE A TITLULUI EXECUTORIU AL ACESTEIA

Articolul 487. Competența de examinare a cererii

(1) Cererea privind confirmarea tranzacției, prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă, și eliberarea titlului de executare silită se depune în scris de către partea procesului de mediere sau reprezentantul legal al acesteia, la instanța judecătorească de la domiciliul sau sediul pîrîtului.

(2) Tranzacțiile încheiate în litigiile civile și comerciale cu element de extraneitate pot fi confirmate în condițiile prezentului capitol, dacă examinarea litigiului soluționat prin tranzacție este de competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova și executarea tranzacției în tot sau în parte urmează a fi efectuată pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 488. Conținutul cererii privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă și eliberarea titlului de executare silită

(1) În cererea privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă și eliberarea titlului de executare silită se indică:

- a) instanța căreia îi este adresată cererea;
- b) numele, prenumele mediatorului care a mediat litigiul;

c) numele sau denumirea părților procesului de mediere, domiciliul sau sediul lor, numărul de telefon, numărul de fax, poșta electronică și alte date de contact;

d) data încheierii tranzacției;

e) solicitarea părții interesate de a se confirma tranzacția și de a i se elibera titlu de executare silită a tranzacției;

f) după caz, datele de contact ale reprezentantului legal al reclamantului.

(2) La cererea privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă și eliberarea titlului de executare silită se anexează:

a) tranzacția în original;

b) convenția de mediere, dacă o astfel de convenție a fost încheiată;

c) copia procesului-verbal privind încetarea procesului de mediere;

d) după caz, actele ce atestă executarea parțială a tranzacției.

(3) Dacă cererea a fost depusă cu încălcarea condițiilor menționate în prezentul articol, atunci ei nu i se dă curs, în conformitate cu art. 171.

Articolul 489. Examinarea cererii privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă

(1) Cererea privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă se examinează în regim de urgență, în 15 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia, fără citarea părților. Instanța trimite părții care se opune executării benevole a tranzacției copia cererii privind confirmarea tranzacției și materialelor anexate, stabilind un termen pentru prezentarea referinței.

(2) Dacă instanța consideră necesar, aceasta convoacă părțile interesate pentru audieri, înștiințându-le despre data, ora și locul ședinței, fără a întocmirea procesului-verbal.

(3) Judecătorul refuză confirmarea tranzacției dacă aceasta:

a) contravine legii, încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului;

b) a fost încheiată cu încălcarea prevederilor Legii nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere.

Articolul 490. Soluționarea cererii privind confirmarea tranzacției prin care părțile previn un proces ce poate să înceapă

(1) În cazul admiterii cererii, judecătorul emite o încheiere privind confirmarea tranzacției, în care se indică:

a) numărul dosarului și data eliberării încheierii;

b) instanța, numele judecătorului care a emis încheierea;

c) numele sau denumirea părților care au încheiat tranzacția, domiciliul sau sediul și, după caz, datele lor bancare și alte date de contact;

d) numele sau denumirea părții care a solicitat confirmarea tranzacției;

e) constatările și concluziile instanței privind admiterea sau respingerea cererii.

f) caracterul executoriu al încheierii rămase definitive;

g) termenul și modul de contestare a încheierii.

(2) Concomitent cu emiterea încheierii prevăzute la alin. (1), judecătorul eliberează și titlul executoriu, susceptibil de executare silită.

(3) Dacă se refuză confirmarea tranzacției, instanța judecătorească pronunță o încheiere motivată, care poate fi atacată cu recurs.”

Art. IX. – Articolul 11 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

la litera f), cuvintele „ale arbitrajelor internaționale” se substituie cu cuvintele „hotărîrilor arbitrale străine”;

se completează cu litera k¹) cu următorul cuprins:

„k¹) hotărîrea arbitrală prin care se aprobă tranzacția”.

Art. X. – Legea nr. 23-XVI din 22 februarie 2008 cu privire la arbitraj (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 88-89, art. 314) se completează după cum urmează:

1. Se completează cu articolul 23¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 23¹.** Suspendarea procedurii arbitrale

Instituția arbitrală este obligată să suspende procedura arbitrală în cazul inițierii medierii cu privire la același litigiu pe termenul desfășurării medierii, în condițiile Legii cu privire la mediere.”

2. Articolul 28 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Dacă în timpul procedurii arbitrale părțile au încheiat o tranzacție, la solicitarea acestora procedura arbitrală încetează. Tranzacția se aprobă prin hotărîre arbitrală.”

Art. XI. – Legea nr. 24-XVI din 22 februarie 2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 88-89, art. 316), cu modificările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează:

1. Se completează cu articolul 23¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 23¹.** Suspendarea procedurii arbitrale

Tribunalul arbitral este obligat să suspende procedura arbitrală în cazul inițierii medierii cu privire la același litigiu pe termenul desfășurării medierii, în condițiile Legii cu privire la mediere.”

2. La articolul 30 alineatul (1), cuvintele „fixează această înțelegere în forma unei hotărîri arbitrale” se substituie cu „aprobă tranzacția printr-o hotărîre arbitrală”.

Art. XII. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3-6, art. 15), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. Articolul 26 se completează cu litera c¹) cu următorul cuprins:
„c¹) încheierii tranzacției, conform Legii cu privire la mediere”.

2. Se completează cu articolul 455¹ cu următorul cuprins:
„**Articolul 455¹.** Procedura de mediere

(1) În cauzele contravenționale prevăzute la art. 29, pînă la punerea pe rol a cauzei, instanța de judecată, în termen de cel mult 3 zile de la data repartizării cauzei, adoptă, la solicitarea părților, o încheiere prin care dispune suspendarea cauzei contravenționale și inițierea procedurii de mediere, în condițiile Legii cu privire la mediere.

(2) La încetarea medierii, mediatorul întocmește și semnează un proces-verbal în care consemnează temeiul încetării procesului de mediere, care se înmînează părților și se prezintă instanței de judecată.

(3) Dacă părțile au încheiat o tranzacție, aceasta se prezintă instanței de judecată în procedura căreia se află cauza contravențională și constituie temei pentru înlăturarea răspunderii contravenționale sau încetarea procesului contravențional, în conformitate cu prevederile art. 26 și 29.”

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

La 3 iulie 2015 Parlamentul a adoptat Legea nr. 137 din cu privire la mediere, care a fost elaborată pentru executarea acțiunii 5.1.2 pct. (2) din Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012.

Conform dispozițiilor finale ale acestei legi, art. 41 alin. (3) lit. a), Guvernul trebuie să prezinte Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu legea menționată.

Astfel, prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea creării condițiilor necesare bunei implementări a Legii nr. 137 din 3 iulie 2015, precum și pentru a aduce cadrul legislativ în concordanță cu aceasta.

Astfel, prin promovarea acestui proiect se urmărește

- aducerea în concordanță a cadrului normativ conex, pentru dezvoltarea procesului de mediere în domenii specifice;
- eficientizarea procesului de executare a tranzacției;
- perfecționarea regimului de asigurări medicale ale mediatorilor.

I. Modificarea Legii taxei de stat nr. 1216 din 3 decembrie 1992
(articolul I din proiect)

Conform prevederilor art. 39 alin. (1) din Legea cu privire la mediere, *părțile care recurg la mediere sînt scutite de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau investirea cu formulă executorie a tranzacției.*

Drept urmare, este necesară completarea art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat, care stabilește categoriile de subiecți, scutiți de plata taxei de stat în instanțele judecătorești, cu o categorie nouă: *„părțile – în cazul confirmării tranzacției de către instanța de judecată în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în afara procesului civil”.*

În același context, este necesară completarea art. 4 alin. (7), care stabilește categoriile de subiecți, scutiți de plata taxei de stat pentru îndeplinirea actelor notariale, cu o categorie nouă: *„părțile – în cazul investirii cu formulă executorie de către notar, în condițiile stabilite de lege, a tranzacției încheiate între persoane juridice în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în afara procesului civil”.*

Suplimentar, este necesară completarea art. 7 care reglementează situațiile în care Taxa de stat plătită urmează a fi restituită parțial sau integral, or, art. 39 din Legea cu privire la mediere reglementează detaliat quantumul sumelor ce vor fi restituite în diferite situații.

II. Modificarea Legii nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (articolul II din proiect)
și Legii nr. 1593-XV din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele

de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (articolul V din proiect)

La momentul de față, comparativ cu alte profesii liberale (notarii publici, executorii judecătorești și avocații), legislația nu conține nici o reglementare referitoare la asigurarea obligatorie de asistență medicală a mediatorilor și la calitatea de asigurat a acestora. Pentru a înlătura această lacună, proiectul vine cu completări la art. 10 din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998.

În același context, se modifică și Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002. Urmare a completării anexei nr. 1 la această lege, persoanele angajate de mediatorii vor fi incluse în categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală la salariu, similar cu persoanele angajate în prezent de avocați, notari executorii judecătorești. De asemenea, urmare a completării anexei nr. 2 la această lege, mediatorii, la fel ca și alte profesii liberale din domeniul justiției, vor achita primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

Modificările propuse vor contribui la uniformizarea regimului de asigurări medicale a mediatorilor.

III. Modificarea Codului familiei (articolul III din proiect)

Modificările la Codul familiei au fost efectuate în contextul art. 27 din Legea cu privire la mediere, care reglementează particularitățile medierii în litigiile de familie. Astfel, este necesar a reglementa faptul că, în litigiile care vizează drepturile copiilor, autoritatea tutelară poate recomanda părinților să se adreseze unui mediator pentru a ajunge la un consens. De asemenea, se intervine cu o completare referitoare la includerea în contractul matrimonial a clauzei de mediere.

IV. Modificarea Codului civil nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (articolul IV din proiect)

Conform prevederilor art. 34 alin. (1) din Legea cu privire la mediere, *inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe durata desfășurării procesului de mediere, în condițiile art. 274 din Codul civil.* Astfel, proiectul prevede completarea art. 274 cu încă un temei de suspendare a curgerii termenului de prescripție extinctivă și anume, dacă a început un proces de mediere.

Având în vedere faptul că Legea cu privire la mediere a venit cu un concept nou al modului de executare silită a tranzacției, a devenit necesară modificarea art. 1333 alin. (2) din Codul civil.

V. Modificarea Legii nr.102 din 13 martie 2003 privind ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (articolul VI din proiect)

Actualmente, Legea nr.102 din 13 martie 2003 operează cu noțiunea de „mediere” pentru a defini, de fapt, activitatea agenților de ocupare a forței de muncă ce ține de mijlocirea/intermedierea proceselor de identificare a unui loc de muncă pentru persoanele neangajate și de identificare a posibililor angajați ce corespund cerințelor angajatorilor.

Pentru a evita confuziile ce ar putea fi determinate de utilizarea noțiunii de „mediere” într-un sens impropriu acesteia, ce este în contradicției cu prevederile atât a Legii cu privire la mediere, cât și cu Codul de procedură civilă, se propune substituția acesteia cu noțiunea de „intermediere”, care este mult mai potrivită pentru activitatea agenților de ocupare a forței de muncă.

**VI. Modificarea Codului de procedură penală nr. 122 din 14 martie 2003
(articolul VII din proiect)**

Conform art. 21 alin. (1) din Legea cu privire la mediere, *„medierea poate fi inițiată de către oricare dintre părți, din proprie inițiativă, precum și la recomandarea autorităților publice, instanțelor judecătorești sau organului de urmărire penală.”*

În vederea asigurării funcționării eficiente a medierii în procesul penal, proiectul vine cu completări referitoare la obligația procurorului și ofițerului de urmărire penală de a informa bănuitul, învinuitul, inculpatul, victima, partea vătămată și partea civilă despre posibilitatea recurgerii la mediere.

În același context, proiectul prevede dreptul victimei, părții vătămate, părții civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului de a apela la un mediator în condițiile legii.

Conform Legii cu privire la mediere, în cadrul procesului penal, medierea este posibilă în două situații: în cazul infracțiunilor pentru care urmărirea penală se pornește și încetează la cererea victimei, precum și cu privire la latura civilă. Drept urmare, posibilitatea soluționării laturii civile prin intermediul medierii a fost reglementată prin modificările propuse la art. 219 și 220 CPP.

Suplimentar, proiectul vine cu detalii referitoare la obligația organului de urmărire penală și instanței judecătorești de a informa mediatorul despre elementele semnificative ale cazului și obligația mediatorului de a prezenta tranzacția împreună cu procesul-verbal întocmit în legătură cu încetarea medierii.

**VII. Modificarea Codului de procedură civilă nr. 225 -XV din 30 mai 2003
(articolul VIII din proiect)**

În virtutea caracterului personal al medierii, prin intermediul proiectului se stabilește interdicția pentru reprezentantul părții în proces de a participa în locul acesteia la mediere.

Pentru aducerea în concordanță cu art. 39 din Legea cu privire la mediere, care reglementează un șir de facilități pentru părțile ce recurg la mediere, se propune completarea art. 89 alin. (1) CPC cu încă un temei pentru restituire taxei de stat. În contextul aceluiași articol din Legea cu privire la mediere, se propune și completarea art. 97.

Includerea mediatorului în lista persoanelor care nu pot fi audiate în judecată este în concordanță cu prevederile Legii cu privire la mediere, care obligă mediatorul la păstrarea confidențialității informației aflate în cadrul procesului de mediere.

Din perspectiva procesului civil, modificările propuse la CPC se referă la următoarele două situații.

a) Procesul de mediere, care are loc la faza judiciară, cu suspendarea procesului civil

Dacă în cadrul procesului civil părțile vor decide să-și soluționeze litigiul prin intermediul unui mediator, acestea vor avea posibilitatea să solicite amânarea ședinței de judecată pentru inițierea medierii, adică pentru identificarea unui mediator disponibil să medieze cazul (modificarea art. 191 alin. (1) lit. b) și art. 212 alin. (2) CPC). În cazul în care nu va fi identificat un mediator, procesul de judecată va continua, iar în cazul în care părțile vor încheia un contract de mediere cu mediatorul, procesul civil va fi suspendat pînă la încetarea medierii (completarea art. 260 alin.(1) cu lit. f) și art. 262).

Conform art. 33 alin. (3) din Legea cu privire la mediere, *„în cazul în care litigiul a fost soluționat prin mediere în cadrul procesului judiciar, dar tranzacția nu a fost executată benevol, pentru a fi pasibilă de executare silită, la solicitarea părții interesate, tranzacția este*

confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă”.

Astfel, dacă părțile își vor soluționa litigiul prin mediere (vor încheia o tranzacție), atunci procesul civil va înceta, tranzacția fiind confirmată de instanță conform art. 212 CPC.

Menționăm că modificările propuse nu vor afecta procedura deja stabilită de CPC pentru confirmarea tranzacțiilor încheiate de părți în cadrul proceselor civile, fără participarea unui mediator.

b) Procesul de mediere, care are loc la faza prejudiciară

Art. 31 din Legea cu privire la mediere reglementează convenția de mediere, care poate lua forma unei clauze contractuale sau a unui acord de mediere de sine stătător. Astfel, existența unei convenții de mediere denotă că părțile au convenit în prealabil ca litigiul dintre ele să fie soluționat prin mediere. În acest caz, prin acordul părților, medierea obține statut de procedură obligatorie de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară. Drept urmare, nerespectarea acesteia va constitui temei pentru restituirea cererii de chemare în judecată. În acest context, proiectul propune completarea art. 170 alin. (1) CPC.

Dacă instanța a depistat ulterior începerii examinării litigiului că părțile au încheiat o convenție de mediere, care nu a fost respectată, atunci cererea de chemare în judecată va fi scoasă de pe rol (completarea art. 267 CPC).

Conform art. 33 alin. (2) din Legea cu privire la mediere, *„dacă tranzacția încheiată în cadrul unui proces de mediere, care a avut loc în afara procesului civil, nu este executată benevol, pentru a fi executată silit, aceasta poate fi, după caz: confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă sau investită cu formulă executorie de către notar, în condițiile stabilite de lege, dacă a fost încheiată între persoane juridice”.*

Astfel, se propune completarea CPC pentru a reglementa procedura de confirmare de către instanța de judecată a tranzacției încheiate în scopul prevenirii unui proces civil și de eliberare a titlului executoriu al acesteia. Necesitatea reglementării într-un capitol separat a procedurii de confirmare a tranzacțiilor încheiate în afara procesului civil derivă din intenția de a reduce la maximum posibil termenele și etapele care trebuie parcurse pînă la executarea silită a acesteia. Or, altfel, părțile ar trebui să fie implicate într-un proces civil clasic, care poate dura de la câteva luni, la câțiva ani, fapt considerat inacceptabil pentru procedura de obținere a executării silite a unei tranzacții.

Drept urmare, pentru a urma structura logică a CPC, se propune completarea Titlului V din CPC, care conține deja un capitol privind eliberarea titlurilor de executare silită a hotărîrilor arbitrale, cu un capitol nou – *„Capitolul XLV. Procedura de confirmare a tranzacției încheiate în scopul prevenirii unui proces civil și de eliberare a titlului executoriu al acesteia”.*

Capitolul respectiv conține prevederi referitoare la competența de examinare a cererii privind confirmarea tranzacției, conținutul cererii și materialele care trebuie anexate la aceasta, modul de examinare și soluționare a cererii privind confirmarea tranzacției.

Drept urmare, procesul de examinare a cererii se va încheia cu emiterea de către judecător a unei încheieri și, după caz, a titlului executoriu.

**VIII. Modificarea Codului de executare nr. 443 din 24 decembrie 2004
(articolul IX din proiect)**

După cum a fost menționat supra, art. 33 din Legea cu privire la mediere prevede că tranzacția poate fi supusă executării silite numai dacă:

a) a fost confirmată de instanța judecătorească – în acest caz urmează a se aplica art. 11 lit. a) din Codul de executare;

b) a fost investită cu formulă executorie de către notar - în acest caz urmează a se aplica art. 11 lit. k) din Codul de executare;

c) a fost aprobată prin hotărîre arbitrală – această normă se va aplica doar pentru acele tranzacții, care au fost încheiate în cadrul unui litigiu soluționat prin mediere în cadrul procesului arbitral. În acest context, este necesară completarea listei documentelor executorii cu o categorie nouă – hotărîrea arbitrală prin care se aprobă tranzacția.

Suplimentar celor menționate, proiectul propune o modificare de ordin tehnic pentru lit. f) din art. 11. Or, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 135 din 3 iulie 2015 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, noțiunea de „arbitraj internațional” a fost substituită cu noțiunea de „arbitraj străin”. Astfel, această modificare este necesară pentru a uniformiza terminologia din domeniul respectiv.

IX. Modificarea Legii cu privire la arbitraj nr. 23 din 22 februarie 2008 (articolul X din proiect) și Legii nr. 24 din 22 februarie 2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional (articolul XI din proiect)

Avînd în vedere caracterul suspensiv al procesului de mediere, cele două legi se completează cu prevederi referitoare la obligația instituției arbitrale și tribunalului arbitral de a suspenda procesul arbitral, dacă părțile au decis să transmită litigiul lor unui mediator.

Suplimentar, legile menționate au fost completate cu prevederi referitoare la aprobarea tranzacției de către arbitraj.

X. Modificarea Codului Contravențional nr. 218 din 24 octombrie 2008 (articolul XII din proiect)

Legea cu privire la mediere, concomitent cu medierea cauzelor penale, reglementează și medierea cauzelor contravenționale.

Drept urmare, a devenit necesară completarea Codului contravențional cu un articol ce va reglementa modul de dispunere a efectuării medierii, precum și cu temeiul pentru înlăturarea răspunderii contravenționale sau încetării procesului contravențional.

Implementarea prezentului proiect nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat.

Drept urmare a adoptării prezentului proiect va fi necesară aducerea în concordanță a terminologiei utilizate în actele normative din domeniul muncii și protecției sociale („intermedierea”, „mediator social” ș.a.) cu terminologia utilizată de Legea cu privire la mediere și de prezentul proiect de lege.

Prin scrisoarea nr. 03/13005 din 18 decembrie 2015 proiectul legii a fost remis spre avizare și consultare publică.

Menționăm că Ministerul Sănătății a prezentat lipsă de obiecții și propuneri, susținînd proiectul.

Pe parcursul avizării au fost primite propuneri de la: Procuratura Generală, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Afacerilor Interne, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Consiliul de Mediere și Uniunea Executorilor Judecătorești.

Nu au prezentat avizele: Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție, Camera de Arbitraj Comercial Internațional pe lângă Camera de Comerț și Industrie.

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența

În procesul decizional, proiectul Legii a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

În rezultatul efectuării expertizei anticorupție, în proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele internaționale anticorupție, din textul proiectului nu rezultă promovarea unor interese/beneficii de grup sau individuale în detrimentul interesului public, nu au fost identificate cerințe excesive care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați. De asemenea, nu au fost identificate norme de trimitere, blanchetă sau în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

Ministru

Vladimír CEBOTARI